

RUDERAALPLANTEN BIJ BATAVIA

In de Trop. Natuur van 1933, blz. 112 geeft Dr C. A. BACKER een antwoord op een vraag van Dr L. VAN DER PIJL aangaande ruderaalplanten.

BACKER definieert daar als ruderaal terrein o.a. ook de vuilnisbelten van de groote steden. Verder geeft hij een lijstje van planten, dat wel algemeen geldig zal zijn voor Java.

Nu hebben wij een van de vuilstortplaatsen van Batavia eens aan een grondiger onderzoek onderworpen; in ons geval die aan den Tangerangischen weg. Volgens een welwillende opgave van het hoofd van de afd. Grond- en Woningzaken is er 1935 voor het laatst gestort. De bovenlaag, ± 1.5 m dik, is dan ook volkomen verpulverd; daaronder zijn nog niet alle plantendeelen verteerd. Deze onderlaag is ook in dezen drogen tijd niet volkomen droog geweest.

In tegenstelling met enkele andere soortgelijke terreinen in Batavia, wordt deze belt nog niet voor groententeelt gebruikt. Wel is men in den laatsten tijd aan het graven naar wit glas en oud ijzer. Dit echter ná ons onderzoek, maar zóó vlak na het onderzoek, dat, toen we er een week later kwamen om te fotograferen, er geen stukje meer intact was. Nu over het onderzoek zelf: We pasten ongeveer de methode van de Noorsche sociologen toe. Opgemerkt dient te worden, dat het in den drogen tijd werd gedaan, hetgeen misschien op de soortenlijst eenigen invloed kan hebben. Ons eerste bezoek op 10 Aug. leerde ons, dat er vrijwel één associatie te onderkennen viel.

Overal groeide *Acalypha indica* met hier en daar *Jatropha gossypifolia*-struiken er boven uit. Verder vielen op: enkele eilandjes van *Momordica charantia* en *Cynodon dactylon*. Dit bezoek en een volgend leverde een vrij volledige plantenlijst. Het determineeren van de soorten leverde de gewone Indische moeilijkheden op, die echter voor een deel konden worden ondervangen, door vergelijking met door het Herbarium in Buitenzorg gecontroleerd materiaal uit onze herbaria. Van elke soort werd materiaal gedroogd, zoodat mogelijke fouten nog hersteld zouden kunnen worden.

Bij volgend bezoek op 7 Aug. 1940 zijn we aan het tellen gegaan. We meenden na reeds door ons opgedane ervaring, zonder tot proeftellingen over te gaan, dat een kwadraat van $\frac{1}{4}$ m² zeker groot genoeg was om een zuiver resultaat te waarborgen. Het minimum-areaal ligt er voor deze associatie vrij zeker niet boven. De kwadraten werden vrijwel willekeurig langs vooraf grof aangeduide zigzaglijnen uitgezet. Zoo hebben we van 50 vierkanten de soorten geteld. Bij het uitzetten van de vierkanten hebben we de *Momordica* en *Cynodon*-eilandjes slechts aan hun randen genomen. Verder hebben we tien vierkanten laten vallen speciaal op de *Jatropha* struikgroepen en nog tien andere op een gedeelte van het terrein, waar *Althernanthera repens* meer naar voren trad. De bedekkingsgraad, die we niet opnamen, zou in deze laatste 20 vierkanten iets anders geweest zijn dan in de 30 voorgaande tellingen; de voorkomende soorten blijven echter vrijwel dezelfde. De laatste tien tellingen waren op het jongste gedeelte van de belt, waar het terrein lager lag en de vegetatie meer open en armelijker was vergeleken bij de voorgaande 40 kwadraten.

De tellingen werden verricht met de vooropstelling van één te tellen laag, nl. de veldlaag. Alleen *Jatropha* bereikte hier en daar een hoogte van 2 tot 2 $\frac{1}{2}$ m, terwijl

een of twee *Abutilon indicum*-struiken misschien een hoogte van $1\frac{1}{2}$ m bereiken.

Het resultaat van de tellingen van 50 vierkanten is geweest, dat wij in deze vierkanten 29 soorten aantroffen. Bovendien werden nog 13 soorten op het terrein aangetroffen, doorgaans in slechts enkele exemplaren, die niet in de vierkanten werden aangetroffen ¹⁾.

De verdeeling van de 29 soorten is heel merkwaardig. Slechts 1 soort werd in alle vierkanten opgemerkt, nl. *Acalypha indica*, dit stellen wij op 100%. Daarop volgen *Cyperus rotundus* met 88%, en *Cynodon dactylon* met 84%. Dan volgt een hiaat en daarna volgen *Panicum distachyum* met 38%, *Achyranthes aspera* met 36%, *Alternanthera repens* met 32%, *Jatropha gossypifolia* met 28%, *Mimosa invisa* 14%, *Eleusine indica* 12%, *Passiflora foetida*, *Ipomoea obscura* en *Dactyloctenium* allen met 8%, *Amaranthus spinosus* 6%, *Abutilon hirtum* 6%. *Panicum reptans* 4%, Voorts kwamen slechts in één vak voor (dus 2%) de volgende soorten: *Cassia obtusifolia*, *C. hirsuta*, *Celosia argentea*, *Gynandropsis pentaphylla*, *Indigofera sumatrana*, *Mimosa asperata*, *Momordica charantia*, *Phyllanthus niruri*, *Euphorbia pilulifera*, *Euph. thymifolia*, *Melochia cochorifolia*, *Commelina benghalensis*, *Polanisia viscosa*, *Trianthema portulacastrum*.

De 13 soorten, die niet in de vakken voorkwamen waren de volgende: *Abutilon indicum*, *Alysicarpus vaginalis*, *Andropogon zizanoides*, *Boerhaavia diffusa*, *B. repens*, *Cassia occidentalis*, *Chloris barbata*, *Coix lacryma-jobi*, *Eleutherandra ruderalis*, *Euphorbia* sp., *Physalis angulata*, *Polanisia viscosa* f. *deglabrata*, *Triumfetta rhomboidea*.

Uit ons artikel blijkt, dat we ons onthouden hebben van welke conclusie dan ook; we hopen nu, dat er vele plantenliefhebbers zullen willen medewerken om tot een vollediger overzicht te komen van onze ruderaalflora. De inzenders van dit artikel stellen zich gaarne beschikbaar tot het geven van inlichtingen, terwijl ze uit ervaring weten, dat het Herbarium te Buitenzorg allen steun, ook voor dit werk, gaarne verleent.

Batavia.

G. DEN HOED en P. VAN DER MEER.

¹⁾ De groote tabel van de verdeeling der soorten is korthedshalve door ons in de volgende alinea samengevat.—RED.

KORTE MEDEDEELINGEN

De platonische huisvriend bij de termieten? — Uit Buitenzorg vraagt ons de heer J. F. HEESTERMAN het volgende:

Zooals bekend is gaan de hoogere termieten, na het afwerpen van de vleugels, op zoek naar een nesthol, het wijfje voorop, en het mannetje daarbij aangesloten als een tender aan een locomotief.

Onlangs vond ik zoo'n „treintje" wandelen, bestaande uit drie larons. Ik haalde de achterste (3) er vandaan, en zette deze voorop.

No. 1 botste er even tegenaan, maar liet hem links liggen, en wandelde er met no. 2 achter zich aan, gewoon langs. Nauwelijks waren ze er voorbij, of no. 3 haakte zich weer achter no. 2 aan.

Vervolgens zette ik no. 2 achter 3, en 3 achter 1. De volgorde werd dus 1-3-2. No. 3 moest van 1 niets hebben en ging weer achter 2, en deze moest ook van 3 niets hebben en ging weer achter 1. De volgorde werd dus als vanouds 1-2-3.

En toen heb ik ze verder maar laten gaan met z'n drieën.

Wat beteekende dit?